

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 34/08

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 14. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok vo veci neprijatia jej podania z 11. októbra 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, za účasti Okresného súdu Ružomberok, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok neprijatím jej podania z 11. októbra 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Ružomberok p r i k a z u j e konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 11. októbra 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

3. Okresný súd Ružomberok j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti L., a. s., trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 14 379,96 Sk (slovom štrnásťtisícristosedemdesiatdeväť slovenských korún a deväťdesiatšesť halierov), z toho sumu 6 887,72 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatšedem slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet advokáta JUDr. M. P., B., a sumu 7 492,24 Sk (slovom sedemtisícštyristodeväťdesiatdva slovenských korún a dvadsaťštyri halierov) na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2006 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B. (ďalej len „sťažovateľka“), doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 25. januára 2007 a 13. septembra 2007, zastúpenej pôvodne advokátom JUDr. M. P., B., a od 15. augusta 2007 advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) vo veci neprijatia jej podania z 11. októbra 2006 urobeného elektronickými prostriedkami a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom doručeného okresnému súdu 19. októbra 2006.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka doručila okresnému súdu 31. marca 2006 žaloby o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom podľa ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, uvedené podania urobila elektronickými prostriedkami a boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“). Spolu so žalobami o vydanie platobných rozkazov vrátane príloh sťažovateľka doručila okresnému súdu aj „Sprievodný list k návrhu“, v ktorom okresný súd informovala o svojom podaní na DVD nosiči.

Okresný súd stanoviskom zo 4. apríla 2006 sťažovateľke oznámil, že „... súde Slovenskej republiky nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov“, a vrátil sťažovateľke jej podanie z 31. marca 2006 - elektronické dokumenty uchované na DVD nosičoch.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 26. apríla 2006 ďalšie vyjadrenie, podľa ktorého jej podanie - návrhy na začatie konania (žaloby o vydanie platobných rozkazov) je zaznamenané v elektronickej podobe na DVD nosiči, čo zodpovedá ustanoveniu § 42 ods. 1 OSP, ako aj ustanoveniam zákona o elektronickom podpise, pričom podľa ustanovenia § 132 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súde, krajské súde, Špeciálny súd a vojenské súde v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 543/2005 Z. z.“): „Pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129.“ Sťažovateľka poukázala tiež na zásadu hospodárnosti konania a skutočnosť, že urobiť podanie elektronickými

prostriedkami podľa osobitného zákona je možné od 1. mája 2002, t. j. viac ako 4 roky, a nie je vinou sťažovateľky, že okresný súd nemá vytvorené podmienky na prijatie takýchto podaní. Navyše z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva, že písomné podanie by malo byť pred ostatnými spôsobmi uprednostňované.

Sťažovateľka 19. októbra 2006 doručila okresnému súdu nové podanie (z 11. októbra 2006), a to rovnakým spôsobom ako v prípade prvého podania (v domnení, že okresný súd odstránil technické nedostatky, pre ktoré neprijal sťažovateľkine podanie z 31. marca 2006), t. j. doručila okresnému súdu sprievodný list s DVD nosičom, ktorý obsahoval návrhy na vydanie platobných rozkazov s prílohami, ktoré boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom, pričom tieto podania obsahovali rovnaké návrhy na začatie konania ako v prípade prvého podania z 31. marca 2006. Okresný súd prípisom z 24. októbra 2006 sťažovateľke oznámil, že jej podanie urobené 19. októbra 2006 „... nie je možné prijať, a to z rovnakých dôvodov, ako tomu bolo v prípade prvého podania“.

Sťažovateľka argumentuje, že podľa ustanovenia § 42 ods. 1 OSP a vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 542/2002 Z. z.“) ako vykonávacieho predpisu k zákonu o elektronickom podpise sú súdy povinné prijímať podania urobené elektronickými prostriedkami rovnako ako podania v iných formách. Sťažovateľka poukazuje tiež na ustanovenie § 6 ods. 1 vyhlášky č. 542/2002 Z. z., podľa ktorého: „Ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov (ďalej len „manipulácia s elektronickým dokumentom“) v styku s fyzickými osobami alebo právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.“ Podľa sťažovateľky je mylný výklad Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a okresného súdu, že predmetné ustanovenie vyhlášky dáva orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy na výber, či bude, alebo nebude využívať elektronický podpis. Súdy musia byť primerane technicky a personálne vybavené na prijímanie podaní, pričom všetky formy podania (t. j.

písomné podanie, ústne do zápisnice a elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom) sú rovnocenné.

Sťažovateľka zastáva názor, že dodržala zákonom ustanovený postup a urobila podanie v súlade so zákonom, a to elektronickými prostriedkami a podpísané zaručeným elektronickým podpisom, splnila všetky zákonné požiadavky, a napriek tomu nebolo jej podanie okresným súdom prijaté, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka tvrdí, že okresný súd porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo spoločnosti B. a. s. so sídlom B..., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Ružomberok vo veci navrhovateľa spoločnosti B..., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... porušené bolo.

2. Podanie zo dňa 11. 10. 2006 vo veci navrhovateľa spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom bolo urobené zákonom ustanoveným spôsobom, a preto sa Okresnému súdu Ružomberok prikazuje, aby na základe tohto podania konal.

3. Spoločnosti B., so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- Sk (slovom: desaťtisíc slovenských korún), za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa

spoločnosti B., so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B proti odporcovi... Okresný súd Ružomberok je povinný zaplatiť primerané finančné zadostučinenie do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti B. a. s. so sídlom B., zapísanej v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, Oddiel Sa, vložka číslo 3632/B priznáva náhradu trov tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 34/08-36 z 31. januára 2008 prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky.

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 25. marca 2008 uviedol, že „z dôvodu možnosti uplatnenia nových argumentov zo strany porušovateľa žiadame, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie“.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 3006/2008 z 25. februára 2008 bolo ústavnému súdu doručené 29. februára 2008. Predseda okresného súdu v ňom oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a k predmetnej veci sa okrem iného vyjadril nasledovne:

«Dňa 19. 10. 2006 bol Okresnému súdu Ružomberok doručený list JUDr. M. P. z 11. 10. 2006 v ktorom uviedol, že dňa 31. 3. 2006 podal na Okresný súd v Ružomberku návrhy na vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom v zmysle § 42 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku... je súd povinný takéto podanie prijať a mal za to, že od doby 31. 3. 2006 do 11. 10. 2006 mohol okresný súd technické problémy súvisiace s prijímaním takýchto podaní odstrániť. Z tohto dôvodu presne to isté podanie ako urobil 31. 3. 2006 urobil znova.

Dňa 24. 10. 2006 Okresný súd Ružomberok listom Spr. 1550/2006 oznámil JUDr. M. P., že na základe listu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky Bratislava, sekcie civilného práva zo dňa 3. 4. 2006 číslo 3554/2006-50 mu vrátil uvedenú listovú zásielku

s jedným „DVD nosičom“ z dôvodu, že súdy Slovenskej republiky nemajú k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov. Súčasne Okresný súd Ružomberok listom zo dňa 24. 10. 2006 Spr. 1550/2006 zaslal Ministerstvu spravodlivosti SR na vedomie stanovisko JUDr. M. P. z 11. 10. 2006 so žiadosťou o zaujatie stanoviska k v ňom uvádzaným skutočnostiam, keďže uvedený právny zástupca považuje deň 31. 3. 2006 za deň začatia konania a odmietnutie zaoberať sa jeho podaním považuje za porušenie práva domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Opätovne sme požiadali o zaujatie stanoviska k sprievodnému listu k návrhu zo dňa 31. 3. 2006, 26. 7. 2006, 11. 10. 2006 JUDr. M. P. Stanovisko Ministerstva spravodlivosti Okresnému súdu Ružomberok dané nebolo.

Z uvedených skutočností vyplýva, že Okresný súd v Ružomberku nemal k dispozícii elektronickú podateľňu a nemal splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov a napriek tomu, že uvedenú situáciu Ministerstvu spravodlivosti SR signalizoval (aj keď táto bola Ministerstvu spravodlivosti známa) a žiadal ho o jej riešenie, Ministerstvom spravodlivosti tak učené nebolo.»

K vyjadreniu okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu zaujal právny zástupca sťažovateľky stanovisko, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 25. marca 2008. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

«Porušovateľ vo svojom vyjadrení potvrdil, že bez akéhokoľvek úkonu smerujúceho k začatiu občianskeho súdneho konania vrátil sťažovateľovi DVD nosič obsahujúci návrhy na začatie občianskeho súdneho konania. Táto skutočnosť sama o sebe zakladá porušenie práva na prístup k súdu, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou práva na súdnu ochranu. K uplatneniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR dochádza vtedy, ak príslušný zákon umožňuje, aby sa právnická alebo fyzická osoba domáhala svojho práva na nezávislom a nestrannom súde... Sťažovateľ sa domáhal svojho práva na Okresnom súde Ružomberok, ten však v rozpore s príslušnými procesnými normami konať nezačal...»

Sťažovateľ tvrdí, že namietaným postupom Okresného súdu Ružomberok, ktorý odmietol akceptovať podania sťažovateľa zo dňa 11. 10. 2006 (doručené súdu 19. 10. 2006) vykonané elektronickými prostriedkami v súlade s ust. § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a formou elektronického dokumentu podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa Zákona o elektronickom podpise došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý proces spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

Sťažovateľ tvrdí, že namietaným postupom Okresného súdu Ružomberok, ktorý odmietol akceptovať podania sťažovateľa zo dňa 11. 10. 2006 vykonané elektronickými prostriedkami v súlade s ust. § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a formou elektronického dokumentu podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa Zákona o elektronickom podpise došlo k zásahu do jeho práva na prístup k súdu spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky...

Procesným pochybením došlo k „strate šanci“ sťažovateľa pred vnútroštátnym súdom. Strata nastala vo vzťahu ku každému podanému návrhu, t. j. ku každému konaniu ktoré sa nezačalo a ktorého výsledkom malo byť deklaratórne rozhodnutie o majetkovom práve sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti žalovaného dlžníka. Požadované primerané finančné zadosťučinenie predstavuje morálnu náhradu za „stratu šanci“ sťažovateľa.»

II.

S prihliadnutím na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky z 19. marca 2008, že sťažovateľka trvá na nariadení ústneho pojednávania v danej veci, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nariadil ústne pojednávanie na 14. október 2008.

Na ústnom pojednávaní sa zúčastnili za sťažovateľku jej právny zástupca JUDr. J. F. a predseda jej predstavenstva JUDr. D. P., ktorí s poukazom na to, že okresný súd

v predmetnej veci ani v súčasnosti nekoná, zotrvali na doterajších stanoviskách k veci a žiadali, aby ústavný súd o sťažnosti rozhodol v súlade s petitom formulovaným v sťažnosti.

Predseda okresného súdu sa z účasti na ústnom pojednávaní ospravedlnil a vyslovil súhlas, aby sa konalo bez jeho prítomnosti.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (práva na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu neprijatím jej podania z 11. októbra 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Predseda okresného súdu sa k podaniu sťažovateľky urobenému elektronickými prostriedkami a podpísanému zaručeným elektronickým podpisom doručenému mu 19. októbra 2006 vyjadril v prípise sp. zn. Spr. 3006/2008 z 25. februára 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„... Okresný súd v Ružomberku nemal k dispozícii elektronickú podateľňu a nemal splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov a napriek tomu, že uvedenú situáciu Ministerstvu spravodlivosti SR signalizoval (aj keď táto bola

Ministerstvu spravodlivosti známa) a žiadal ho o jej riešenie, Ministerstvom spravodlivosti tak učinené nebolo.“

Vzhľadom na stanoviská účastníkov konania a namietaný postup okresného súdu sa ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sústredil na posúdenie otázky, či postup okresného súdu, ktorým neprijal podanie sťažovateľky uskutočnené elektronickou formou a podpísané zaručeným elektronickým podpisom z dôvodu nedostatočného technického vybavenia tohto súdu, mohol v konkrétnych okolnostiach predmetnej veci znamenať porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zároveň zdôraznil, že sťažovateľkou tvrdené porušenie jej označených práv postupom okresného súdu posudzoval len v rozsahu, v akom bola jej sťažnosť prijatá na ďalšie konanie uznesením č. k. IV. ÚS 34/08-36 z 31. januára 2008.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 41 ods. 1 OSP účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu.

Podľa § 42 ods. 1 OSP v znení novelizácie uskutočnenej čl. III zákona o elektronickom podpise účinnej od 1. mája 2002 podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom.

Podľa § 132 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky č. 542/2002 Z. z. ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov v styku s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym ústavným východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj základom ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámeč, v ktorom sa možno domáhať jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07).

Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou konštatoval, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Z citovaných právnych noriem, osobitne § 42 ods. 1 OSP v znení účinnom od 1. mája 2002, podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že fyzické osoby alebo právnické osoby sú oprávnené podať (doručiť) všeobecnému súdu podanie, a teda aj návrh na začatie konania aj elektronickou formou podpísaný zaručeným elektronickým podpisom v zmysle príslušných právnych predpisov, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu každé takéto podanie prijať a konať o ňom spôsobom a postupom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon; v danom prípade Občianskeho súdneho poriadku.

V tejto súvislosti ústavný súd poukázal aj na ústavný imperatív „Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyjadrený v čl. 2 ods. 2 ústavy, z ktorého možno vyvodiť príkaz adresovaný všetkým štátnym orgánom, a teda aj všeobecným súdom, prijať každé podanie uskutočnené spôsobom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon. Ak tak dotknutý štátny orgán, v danom prípade okresný súd, neurobí, dopustí sa neprípustného zásahu do základných práv dotknutej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorému treba priznať ústavnoprávnu ochranu. Konanie, resp. nečinnosť dotknutého štátneho orgánu, ktorým tento nerešpektuje ústavný príkaz konkretizovaný v dotknutých ustanoveniach zákona, v danom prípade Občianskeho súdneho poriadku, predstavuje podľa názoru ústavného súdu porušenie základného práva aj za okolností, kedy tento štátny orgán sám priamo nespôsobil stav, ktorý mu reálne neumožňuje nakladať s podaním fyzickej alebo právnickej osoby v čase jeho doručenia spôsobom ustanoveným zákonom (m. m. III. ÚS 7/07).

V danom prípade § 41 ods. 1 v spojení s § 42 ods. 1 OSP nepochybne priznáva navrhovateľovi (sťažovateľke) možnosť urobiť podanie viacerými rovnocennými spôsobmi, v ktorých je zahrnuté aj podanie návrhu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že v danom prípade došlo postupom okresného súdu - neprijatím podania sťažovateľky z 11. októbra 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, doručeného okresnému súdu 19. októbra 2006, k porušeniu

základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo v záujme účinnej ochrany jej práv, aby sa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde obnovil stav pred porušením označených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 11. októbra 2006 opätovne konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (bod 2 výroku nálezu). V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 11. októbra 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou, a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom musí zabezpečiť, aby právne účinky tohto podania zostali zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na svoju doterajšiu judikatúru k zásade prednosti ústavne konformného výkladu, ktorú sú povinné vo svojej rozhodovacej činnosti uplatňovať všetky štátne orgány, vrátane všeobecných súdov. Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, m. m. IV. ÚS 96/07, IV. ÚS 95/08). V okolnostiach prípadu je preto nepochybné, že okresný súd bude povinný opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 11. októbra 2006 ako návrhom na začatie konania a pritom musí zabezpečiť zachovanie jeho právnych účinkov ku dňu jeho podania, a to bez ohľadu na technické problémy, ktoré by mohli v tejto súvislosti vzniknúť (napr. v súvislosti s použitím elektronickej podateľne, ako namietali zástupcovia sťažovateľky počas ústneho pojednávania).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 Sk „za každé jednotlivé porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“, t. j. za každý okresným súdom neprijatý návrh na vydanie platobného rozkazu s nasledovným odôvodnením: „za porušenie jedného z najdôležitejších, ak nie najdôležitejšieho práva obsiahnutého v Ústave Slovenskej republiky“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu (napr. skutkové okolnosti jednotlivých návrhov na vydanie platobných rozkazov) ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označených práv (bod 1 výroku nálezu), ako aj príkaz, aby okresný súd opätovne v danej veci konal (bod 2 výroku nálezu), ktorým sa garantuje, že práva uplatnené podaním z 11. októbra 2006 zostanú sťažovateľke zachované, za dostatočné na zabezpečenie ochrany označených práv sťažovateľky (podobne napr. III. ÚS 7/07, IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 142/03). Opierajúc sa o skutočnosť, že týmto spôsobom sa obnoví stav pred porušením označených práv sťažovateľky, čo jej umožní zákonom ustanoveným spôsobom domáhať sa práv uvedených v jej žalobnom návrhu - podaní z 11. októbra 2006 urobenom elektronickými prostriedkami a podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, čím sa zároveň naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených práv sťažovateľky potrebné priznať aj finančné zadosťučinenie, a preto v tejto časti jej návrhu nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z toho, že sťažovateľku do 14. augusta 2007 zastupoval advokát JUDr. M. P. a následne potom, ako sťažovateľka oznámila zmenu vo svojom právnom zastúpení, advokát JUDr. J. F. (splnomocnenie z 15. augusta 2007).

Pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. M. P. ústavný súd vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli pôvodným právnym zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2006. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2-krát 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH (19 % z 5 788 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 6 887,72 Sk. Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 25. januára 2007 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podanie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. J. F. vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli súčasným právnym zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2007. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a vyjadrenie zo 7. septembra 2007) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z., a to jeden úkon po 2 730 Sk, čo spolu s režijným paušálom dvakrát 178 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) a DPH (19 %

z 2 730 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 7 424,60 Sk. Podania právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 4. apríla 2008, 6. mája 2008 a 15. júla 2008 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Odmenu za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na ústnom pojednávaní konanom 14. októbra 2008 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na predmetnom pojednávaní neboli prednesené žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci (absencia nových skutočností ústavnoprávneho rozmeru), a v danej veci rozhodol len na základe predložených listinných dôkazov, t. j. sťažnosti, z pripojených písomností a písomných vyjadrení účastníkov konania (m. m. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03, IV. ÚS 88/05).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátov JUDr. M. P. a JUDr. J. F. tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008